

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Lex Talionis XII. Tabvlarvm Cardinali Baronio Ab Isaaco Casavbono Dicta

Rosweyde, Heribert

Antverpiae, 1614

Tabvla II. Insignita Casauboni calumnia, quâ asserit à Baronio Iosephum
Lucæ prælatum. Planè contrait Baronius. Nouatores potiùs Iosephi
historiam Lucæ Euangelio præferunt. Hæretici non Scripturas, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10692

Euthym.
in Psalm.
36.

iuumento sibi sufficient; id est, non indigent primâ gratiâ, quâ resurgant, cum eam iam possideant, & per eam iam resurrexerint. Nec enim iustum sine gratiæ auxilio progredi posse, ipse Euthymius alibi testatur: nam in Psalmum xxxvi. versu isto, *A Domino gressus hominis dirigentur*, ita commentatur: *Manifestè docet, quòd absque diuino auxilio homo per se nullum potest bonum operari. Nisi enim, inquit, Dominus adificauerit domum, in vanum laborauerunt, qui adificant eam. Promptitudini autem nostræ cooperari solet: hominem autem hîc iustum intelligit.*

T A B V L A II.

Insignita Casauboni calumnia, quâ asserit à Baronio Iosephum Lucæ prælatum. Planè contrait Baronius. Nouatores potius Iosephi historiam Lucæ Euangelio præferunt. Hæretici non Scripturas, sed suas venditant phantasias.

Exerc. 1.
cap. 28.

Apparat.
p. 80.

CA S A V B O N V S. Nimium Iosepho tribuit Baronius, cum aliud agens sic loquitur: *Iosephum in his, quæ ad tempus spectant, Lucæ contradicere certum est; usque adeò, ut illius assertione historiam, à Lucâ conscri-*

scriptam, in dubium reuocari sit necesse. Quid audio? propter Iosephum vacillabit diuinorum oraculorum fides?

Αἴτιον γέρον, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;
nefas dictu: nefas cogitatu. Esto, repugnet verbo Dei Iosephus, repugnent alij scriptores vniuersi: ipse, si lubet, aut potest, mundus totus consentiens contradicat: ipsum tamen per se αὐτόπιστον labefactari aut in periculum vocari non debet, non potest: non certè apud homines sobrios, & cognitione caelestis veritatis vel leuissimè imbutos.

R O S V V E Y D V S. Potuit grauior, potuit atrocior calumnia inuri Baronio? Illène Iosephum præferat Lucæ? Adeste, quotquot estis leges calumniæ, quotquot falsi vindices, tu Rhemnia de calumniâ, tu de falso Cornelia. Sed quia legem Talionis ipse sibi calumniator, ipse indixit falsarius, in eâ sistamus. Videamus quem hîc, vt ipse quidem sciscit, CRASSA liget IGNORANTIA, quem FRAVDIS SVSPICIO captiuum ducat, Baroniúmne an Casaubonum? Ecce Baronij verba:

His enarratis mox subdit Euangelista: Baron. in Appar. n. 80. Luc. 2.
 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum à Cesare Augusto, vt describeretur vniuersus orbis. Hæc descriptio prima facta est à Præsidente Syriæ Cyrino: & ibant omnes, vt profiterentur,

singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph à Galilæâ de ciuitate Nazareth in Iudæam, in ciuitatem David, quæ erat Bethlehæm, eò quòd esset de domo & familiâ David, ut profiteretur cum Mariâ desponsatâ sibi uxore prægnante. Hæc Lucas. At quoniam, etsi nõ interpretis, historiographi certè fungimur munere; nostri esse putamus officij, ut hæc ipsa multis perplexa nodis & obuoluta obscuritatibus enodemus, ac quantum vires suppetunt, elucidemus. Magna fanè uirgensque est obiectio illa, quæ ex Iosephi Iudæi historiâ exoritur, quâ dicitur descriptionem factam sub Quirino Præsidente, non Herodis tempore, quo ponitur ab Euangelistâ, imò nec sub regno eius filij Archelai; sed post illum exactum, nouem saltem annis ab Herodis interitu contigisse. Mirati sumus vehementer, Eusebium ad confirmandam Euangelicam veritatem de censu actò sub Quirino, citasse dictum auctorem, quem in his, quæ ad tempus spectant, contradicere certum est; vsque adeò, ut illius assertione historiam à Lucâ conscriptam in dubium reuocari sit necesse.

Quis hæc legens non statim deprehendet, vel CRASSAM Casauboni IGNORANTIAM, vel FRAVDIS SVSPICIONEM, dum quæ Baronius ex Eusebij hallu-

cinga-

Iosep. Antiq. lib. 17. cap. vlt. & l. 18. c. 1. De bello Iud. lib. 2. c. 7.

Euseb. hist. l. 1. c. 5.

cinatione contra eundem infert, Casaubo-
 nus Baronio eam sententiam, eam illatio-
 nem, truncando eius verba, tribuit? Arguit
 Baronius, nō posse stare Eusebij sententiam,
 quā Iosephum cum Lucā de censu acto cō-
 ponit: Imò, inquit, Iosephus Lucæ vsque
 adeò contradicit; vt illius assertione, (id est,
 si quis Iosephum sequatur) historiam à Lu-
 cā conscriptam in dubium reuocari sit ne-
 cesse. Nunc verò sequiturne Iosephum Ba-
 ronius, relicto Lucā? absit, absit. Notum ni-
 mis Baronij de Iosepho iudicium, cuius sen-
 tentiam toties toto primo tomo repudiat.
 Et ille ob Iosephi auctoritatem Lucæ histo-
 riam in dubium reuocet? Quin magē con-
 trā facit: ob Lucæ auctoritatem Iosephi hi-
 storiam, non in dubium tantum reuocat, sed
 omnino reiicit. Ecce Baronij, quæ postea
 subiicit, verba:

„ Verum quid tam magnum, tam nouum
 „ & inusitatum, imò quid tam verum & fre-
 „ quēs, quàm si dixerimus Iosephum esse hal-
 „ lucinatum? Quid, inquam, tam magnum?
 „ cum certè, etsi nulla subesset ratio eum er-
 „ roris arguendi, Euangelistæ quidem auctori-
 „ tas satis superque sit ad quantumlibet testa-
 „ tam & obsignatam probatamque eius opi-
 „ nionem infringendam. Satis clarè Baro-
 „ nius mentem suam proponit? Plurane desi-

Baron. in
 Apparat.
 n. 82.

derat peruicax calumniator? Concludit ibidem Baronius:

Baron.
ibidem.

His omnibus (temporis propinquitate, "historiæ veritate, vitæ integritate) & mille "aliis partibus Lucas Euangelista Iosepho "historico præstat, & maxime antecellit. Sed "quid amplius? Non est opus, vt modò ex "Ethnicis æquum iudicem interpellem, cum "diu ante hæc iudicarit perditissimus ille "Christianorum hostis Iulianus Apostata, "dum Lucæ citat testimonium de descripto "Christo vnà cum Mariâ & Ioseph sub Qui- "rino.

Apud Cy-
rill. Alex.
lib. 6. con-
tra Iul.

Baronius, cum videret Eusebium impru-
denter nimis Iosephum Lucæ iunxisse, quo-
ad censum sub Quirino actum, quasi pari
decurrerent orbita: quin magis cum videret
hæreticos Nouatores tantum in hac histo-
riâ Iosepho tribuere, vt non vereantur Lu-
cæ textum repudiare, & in eo quædam ex-
pungere, omni conatu contrait. Ac in pri-
mis Eusebij hallucinationem detegit, malè
Iosephi narrationem cum Lucæ descriptio-
ne comparantis, cum illi nimium quantum
inter se differant. Quâ in re Casaubonus
quoque Baronij iudicium laudat. Inde Ba-
ronius Nouatorum castigat audaciam, apud
quos maior textus Iosephi, quàm Lucæ au-
toritas. Imò verò Lucæ potiores partes hîc
sunt

funt omnibus numeris, etiam Ethnicis testi-
 „ bus. Quis enim, inquit, licet Ethnicus, veri Baron. sup.
 „ tamen amator & æquus iudex, cum de ve-
 „ ritate historiæ quæritur, non maiorem putet
 „ esse adhibendam fidem illi, qui propinquior
 „ illis temporibus fuerit, cuius fides adeò sin-
 „ cera probetur, ut numquam errasse reperiri
 „ possit, quiq; vitæ integritate sic polleat, &
 „ veritatem colat, ut pro eâ millies, si liceret,
 „ vitam profundere non recuset?

Hæc tam clarâ lucent apud Baronium
 luce, ut non videam quâ hîc vel tenuis
 CRASSÆ IGNORANTIÆ nebula ob-
 tendi possit. Manifestæ igitur FRAVDIS
 hac secundâ tabulâ reum tenemus Casau-
 bonum, inuitum licet, non tamen inconfes-
 sum; si suam, quam ipse tulit, legem Talio-
 nis agnoscat.

CASAVBONVS. Hanc de Scripturarum
 sacrosanctâ maiestate persuasionem quum
 nemo altiùs vîquam imbiberit, quàm illi
 quos Baronius familiari sibi antiphrasi No-
 uatores amat appellare; non mediocriter
 sum admiratus, cum ista legerem, quæ sta-
 tim subiiciuntur: *esse quosdam Nouatores qui
 Iosepho Iudæo plus tribuant, quàm Euangelio
 à Lucâ conscripto.* Equidem quos iste intelli-
 gat Nouatores, penitus ignoro: nullus enim
 vîquam è Protestantium numero mihi le-

ctus, qui eò vāsanā ac furoris prorupisset. Si quis tamen vel eorum qui fuerunt, vel eorum qui iam sunt, tantam insaniam infaniuit,

Tros Rutilúsve fuat, pariter det sanguine pœnas.

ROSVVEYDV S. Etsi tibi non esset ignotus Nouator ille, quem Baronius tacito nomine reprehendit, quia eum mox ipse producis; libuit tamen tibi nonnihil hic paratragœdiari contra Baronium, & Nouatorum extollere persuasionem, quasi ipsis sacrosanctæ Scripturæ auctoritas esset: cum hæretici omnes iam ab antiquo non Scripturas, sed suos conceptus, suas proferant phantasias, & eas pro Scripturis venditent, vt verissimè olim monuit Augustinus. *Vide- tis autem* (alloquitur hæreticos) *id vos agere, vt omnis de medio Scripturarum auferatur auctoritas, & suus cuique animus auctor sit, quid in quaque Scripturâ probet, quid improbet; id est, vt non auctoritati Scripturarum subijciatur ad fidem, sed sibi Scripturas ipse subijciat; non vt ideo illi placeat aliquid, quia hoc in sublimi auctoritate scriptum legitur, sed ideo rectè scriptum videatur, quia hoc illi placuit. Quò te committis anima misera, infirma, carnalibus nebulis inuoluta, quò te committis? Ecquæ vobis sacrosancta Scripturarum maiestas,*

Aug. contra Faustū,
l. 32. c. 19.

iestas, qui Scripturas fingitis, refingitis; nunc ex Hebreo fonte multiugi varias maximeq; distortas deducentes elices, nunc ex vitiato Græcorum alueo minùs quoq; puram hau- rientes aquam? Apud vósne sacrosancta Scripturarum auctoritas, apud quos subulâ suâ eas pertentat sutor, acu suâ refarcit far- tor? apud quos eas ad incudem reuocat fa- ber, ad furnum pistor? vt quod olim quere- batur Nicephorus Gregoras de profanatis

Niceph.
Greg. Hi-
stor. Rom.
lib. 10.

Scripturis & diuinis Theologiæ mysteriis, apud vos inuenire sit. Οὕτω γὰρ καὶ παρ' αὐτοῖς εἶπεῖν τοῖς βαναύσοις ἐκκέχυ) τὰ Θεολογίας μυ- σήρια, Ἐὶ τὼ κεχλώασιν ἅπαντες ὅτι τῶ συλλο- γιστικῶς ἐμβατεύειν τοῖς λόγοις αὐτῶ, ὡσπερ ὅτι τῆ χλόη καὶ ταῖς νομαῖς τὰ βοσκήματα. καὶ οἱ τὸ πιστεύειν ὀρθῶς ἀμφιβόλου ἔχοντες, καὶ οἱ μὴδ' ὅ- πως δεῖ πιστεύειν εἰδότες, μὴδ' ὅ, πῶς ἴν' ὁ πιστεύειν φασίν, ἀγρας καὶ περὶ πάτους καὶ θείατα πάντ' ἐμπεπλήκασιν τ' Θεολογίας, καὶ ἐδὲ τοῦτον τ' ἥλιον αἰχμῶνται μάρτυρα τ' ἀναιδείας. πῶς δ' ἐκ ἂν εἴη τῶ σφόδρα ἀτοπωτάτων, πάλαι μὲν ὁπότε τὰ Ἑλλήνων ἠκμαζε δόγματα, τάξιν ὅπιπολάζειν, καὶ ἂ τοῖς Δελφῶν θεολόγοις ἐφείθει μυσήρια, μη- δὲν τ' ἄλλων ἔξεῖναι μήτε λέγειν μήτε περινοεῖν, καὶ ἂν Σωκράτης ἢ καὶ Πλάτων, καὶ εἴ τις ὅπι σοφία περὶφανής τε καὶ ἀβρόντ. ὅ παρ' ἡμῖν δὲ οἷς ἀκί- βδηλον τὸ τ' ὀσεβείας ὁμολογεῖ) μυσήριον, οὐ- τωσὶ βεβηλοῦσὶ τὰ θεία, καὶ πᾶσι τοῖς θεολο-

B 5

γείν

γέν βουλομένοις εἶναι τῆτ' ἐφευδρόν, & ἀποχρη-
 εστούντων; Apud eos enim etiam opificibus effu-
 sa sunt arcana Theologia, & adeo omnes ra-
 tiocinationibus inhiant, ut herbis & graminibus
 pecudes: & qui de rectâ fide dubitant, & quo-
 modo sit credendum ignorant, & quid sit illud
 quod credunt nesciunt; ἢ & fora & porticus
 & theatra omnia Theologiam compleuerunt, ne-
 que Solem hunc impudentiae suae facere testem
 reuerentur. Et quid absurdius cogitari queat,
 quam cum olim Graecorum dogmata florent,
 ordinem fuisse seruatum; & arcana, Delpho-
 rum Theologis commissa, nulli alij vel vulgare
 vel indagare licuisse, siue is Plato, siue Socrates
 esset, aut cuius alius sapientiae laude celebris:
 apud nos vero qui sincerum pietatis mysterium
 profiteamur, ita res diuinas profanari, & qui-
 buslibet de iis differendi potestatem dari, vel
 potius à quolibet usurpari?

CASAVBONVS. Sed videtur Baronius
 viris illis de quibus sentit, insignitam facere
 iniuriam, verba illorum parum Christianè
 in deteriore partem interpretans; cum ipsi
 hoc solum dixerint, suspectum esse illo loco
 Euangelistae codicem, alicuius mendae à li-
 brariis admissae, propter manifestam pugnam
 cum historia, quam rationes multae suadent
 esse veram. Et memini sanè, Theodorum
 Bezam olim in primis Annotationum sua-
 rum

rum editionibus simile quid scripsisse: qui tamen postea, vel re diligentius expensâ, vel ab alio monitus, sententiam mutauit, neque passus est prioris coniecturæ vllum in posterioribus editionibus extare vestigium.

ROSVEYDVS. Omnino Beza temeritatem reprehendit Baronius, de quo ita ipse, tacito hæretici nomine:

„ Sed mirum in modum obstupuimus ad
 „ Nouatorum vesaniam, dum Iosepho Iudeo Baron. in Appar. n. 81.
 „ plus tribuunt, quàm Euangelio à Lucâ con-
 „ scripto: quippe qui adeò irrefragabilem esse
 „ ducant illius historiam, vt potius quàm ve-
 „ lint Iosephum errasse, dicere non erubescât,
 „ textum Euâgelij alteratum, vel potius adul-
 „ teratum: eaque verba, quibus dicitur; *Hæc* Luc. 2.
 „ *descriptio facta est à Præside Syria Cyrino;*
 „ non esse Euangelistæ, sed alicuius otiosi hæc
 „ scribentis in margine, eademque inde irre-
 „ plisse in textum. Sed doceant, velim, quando
 „ sine iisdem verbis à Patribus idem textus
 „ citatus alicubi reperiat, vel si quis Græcus
 „ aut Latinus codex inueniatur antiquus, in
 „ quo ea verba desiderentur. At cum (vt &
 „ nunc habet textus) semper à temporibus
 „ Apostolorum, æquè in omnibus Christiani
 „ orbis Ecclesiis ea verba in Euangelio sint
 „ lecta; quæ tanta temeritas & impudentia,
 „ vt ea velint expungi?

Nunc

Nunc ne quid temerè Baronius Bezæ affinxisse videatur, etiam Bezam audiamus. Postquam Beza textum Lucæ produxit, quo prima descriptio facta dicitur Præsidi Syriæ Cyrino, difficultatem ex Iosepho mouet, qui vltimis annis Herodis Præsidem Syriæ ponit Quinctilium Varum, quem etiam Saturnino successorē facit, Iosephum autem, inquit, in re tam celebri, & ex actis publicis cognitâ, mirum est potuisse tam turpiter hallucinari. Tandem concludit: Necessè est tamen, vt Euangelistæ sua constet auctoritas. Itaque superest, vt vel in Syriæ Præsidiibus enumerandis errauerit Iosephus, vel potius, vt quemadmodum ipse libro Antiquitatum xvi. Volumnium adiungit Saturnino quasi collegam in Syriæ administratione (quem tamen libro primo de bello Iudæico Procuratorem Cæsaris fuisse dicit) sic etiâ existimemus, huius descriptionis tempore Varum quidem fuisse Syriæ Præsidem, sed ei adiunctum fuisse Cyrenium: qui cum in Herodis regno nõ posset dici Iudææ Præsides, neque tamen simplici Procuratoris Cæsaris titulo videretur satis honestari, Syriæ etiam Præsides diceretur.

Quid si verò potius totum hoc, *αὐτὴ ἡ ἀπογραφὴ πρῶτῃ ἐγγράφῳ, ἡγεμονόβοντος τῆς Συρίας Κυρηνίως*, cum ab aliquo esset annotatum, qui

Beza in
c. 2. Lucæ.
Basileæ
1560.

„ qui Cyrenij descriptionem cum istâ confu-
 „ derit, postea ex margine in textum irrepsit?
 „ Nam certè deest particula quæpiam, quâ
 „ versiculus iste cum superiore connectatur.
 „ Et simile quiddam factum videtur Mar. xii.
 „ d. 42. vt suo loco annotauimus, & fortassis
 „ etiam infrâ Act. viii. e. 26. Sed hoc quidem
 „ est nodum secare potius quàm soluere. Ab-
 „ sit autem vt vel apicem vnum immutem,
 „ nedum quidquâ detraham. Hactenus Beza.

Præmissis his Baronij Bezæque verbis, vi-
 deamus nunc an Baronius Bezæ similibusq;
 Nouatoribus insignitâ faciat iniuriam, ver-
 ba illorum parum Christianè in deteriore
 partem interpretando, vt quiritatur Noua-
 torum patronus Casaubonus: an verò rectè
 Baronius mentem Bezæ (etsi ille verbis suis
 aliud præferre velit) perceperit.

Rectè Baronius asseruit, Nouatores Iose-
 pho Iudæo plus tribuere, quàm Euangelio à
 Lucâ conscripto. Quid enim aliud sonant
 verba Bezæ? Cùm enim triplici ratione dif-
 ficultati, quæ Iosephum inter & Lucam in-
 tercedit, conetur satisfacere, eam potius
 viam eligit, quâ Iosepho sua constet aucto-
 ritas, Lucæ non constet. Mauult enim asse-
 rere Lucæ textum esse corruptum, quàm
 Iosephi in historiâ lapsum agnoscere. Non
 hoc Iosephi historiam Lucæ Euangelio præ-
 pone-

ponere? Cùm enim Lucæ textus non aliter citetur à S S. Patribus, non aliter in mss. codicibus reperiatur, nec vllus illi alius ex Scripturis textus refragetur; non magna temeritas, non magna impudentia, Lucæ textum ad Iosephi normam reuocare?

Quòd verò Beza, dum textum Lucæ detruncat, præfert velle se sartam tectam Lucæ seruata auctoritatem, ne apicem quidem velle immutare, nedum quidquam detrahere: perinde est ac si quis Lucam pallio, quo semper amictus incessit, spoliet; & tamen identidem clamitet: non ei se pallium; absit, absit; sed superflua, sed ascititia tantùm detrahere. Eâ viâ iam olim incessere

Aug. ep. 97
apud Hier.

Manichæi, teste Augustino: *Manichæi plurima diuinarum Scripturarum, quibus eorum nefarius error clarissimâ sententiarum perspicuitate conuincitur, quia in alium sensum detorquere non possunt, falsa esse contendunt, ita tamen, vt eandem falsitatem non scribingentibus Apostolis tribuant, sed nescio quibus codicum corruptoribus: quod tamen quia nec pluribus, siue antiquioribus exemplaribus, nec precedentis lingue auctoritate, vnde Latini libri interpretati sunt, probare aliquando potuerunt, notissimâ omnibus veritate superati, confusiq; discedunt.*

Quòd si quandoque S S. Patres, vel Sa-
cra-

erarum litterarum interpretes, quædam textus sacri commata in dubium reuocant, faciunt id, vel quòd alius Scripturæ locus refragetur, vel quòd libri non omnes consentiant, vel aliâ aliquâ simili causâ. At verò propter exteri historici auctoritatem in dubium reuocare Euangelij textum, qui ita semper apud omnes Patres in omnibus libris obtinuit, id temeritatis, id impudentiæ esse asseruit Baronius contra Bezam; & rectè eum asseruisse, omnes veri prudentes iudicabunt. Quin & Beza, vel teipso teste, cùm in posterioribus operis sui editionibus nullum huiusce coniecturæ voluit exstare vestigium, suam ipse temeritatem, suam impudentiam damnat.

Quæ sanè Bezæ desultoria leuitas nunc textum inuertendi, nunc sensus novos fingendi tanta fuit, vt nonnemo ex Protestantibus ad eum in hæc verba scripserit: *Nisi quis septies tuas editiones emat, nesciet quid aias aut quid neges. Memini Typographum eruditum Hieronymum Commelinum hoc mihi ante decennium dixisse, quòd crebrâ mutatione consilij hoc tandem adeptus es, vt pluri mihi nihili faciant nouum Testamentum litterâ lesum, atque sensu flexiloquum. Et olim quidam D. Cantabrigiensis mihi retulit, quòd Cantabrigiæ complures auersati sunt religionem*

Ioã. Druſ.
ep. ad Be-
zam.

nem (Caluiniānam) ducti per te ad credendum, quod nouum Testamentum deprauatum est, sicut per Eual Lincleium, quod uetus uolueratum.

Equidem cū ante annos aliquot a defet mihi Leidensis Professor quidam non ē vulgo, orta que inter nos esset quæstio de Sacris litteris, ad quas de religione controuersia sint examinanda, petij quas ille Sacras litteras, quem textum, Hebræum, Græcum, Latinum, an uulgarem amplecteretur? Hic ille hæere dubius, laudare Ecclesiæ Romanæ prudentiam, quæ ad vnum textum dubios reuocaret, controuersias excuteret. Tandem, quia insigniter Græcè doctus erat, Græcum se textum amplecti asserebat. Tum ego: Sed quid agent tot seminiuerbij uestri, qui Græca ignorant, & tamen populo uerba pura puta, ut ipsi aiunt, Sacrarum litterarum vendunt? hic ex uersione Tremellij, ille ex uersione Iunij, alius ex alterius captu? Tum ille rursus Ecclesiæ Romanæ in vno textu asserendo laudare prudentiam. Certè cū vnus Beza tot variationes induxerit, quid facient tot noui interpretes, ubi quisque suam præfert litteraturam, sua vendit somnia?

T A B V.